Փունջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի: — Ցարեկան բաժանորդագինն է՝ երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ՛ արտաքնոյն եւ թէ՛ գաւառաց համար: —Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի: —Հատը 40 փարայ է, եւ կը ծախուի մասնաւորապէս Պանճէ Պարոն Ճրապեանի եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Ցակոբ աղայից խանութներըն: —Ծանուցման տողը 3 դրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի ամսոյ կրկնող անոյ անգամներու համար:

ՀԱՍՑԷ
Առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան
Ի ՊՈԼԻՍ
Գալըգ-բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ թիւ 16

ՓՈՒՆՋ

درعلیه ده بالق بازارنده نافعه خاننده اوست قاتده
١٦ نومرولی اوطه ده پونج غزته سی صاحب امتیازی
حمپارسوم آلاجیان

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
POUNTCH
16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

Թիւ 2473 — ՇԱԲԱԹ — 1895 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Հիւանդանոցի Որբանոցի վիճակին վրայ տխրութեամբ համառօտագրելով երեք շաբաթ յառաջ, մինչեւ իսկ գիտցինք թէ այս յարկին մէջ պատսպարեալ մանկերամ թշուառաց ուսումն ու արհեստ աւանդելու խորհուրդներէ յառաջ, հարկ անհրաժեշտ է նոցա առողջութեան ու կենաց ապահովութեան նախնական պայմանաց համար հոգ ու խնամ տանիլ: Եւ առաջարկեցինք թէ Հիւանդանոցի պատուարժան Հոգաբարձութիւնն լաւ տնօրինութիւն մ՚ըրած կըլլայ, եթէ՝ առանց այլ եւս յապաղելու, Հիւանդանոցի մերձակայ թաղից ազգայիններէ քանի մը խղճամիտ ու գործունեայ անձեր իբրեւ օժանդակ մասնախումբ կարգէ Հիւանդանոցի եւ մանաւանդ Որբանոցի խնամատարութեան համար:

Արդ ուրախ ենք իմանալով որ պատուարժան Հոգաբարձութիւնն հաճեր է տնօրինել ըստ մեր առաջարկութեան, եւ Օժանդակ Մասնախումբ մը սկսած է այցելել յՈրբանոցն եւ կարգադրութիւններ ընել թշուառ որբոց առողջութեան ու կենաց ապահովութեան համար:

Մասնախմբին անդամոց ոմանք ծանօթ են մեզ, եւ երբեմն այդպիսի պաշտօնավարութեամբ փորձեալ են: Կը յուսամք որ նոցա միւս ընկերք ալ գութ ու գորով ունին, եւ իրենց աշխատակցութիւնն արդիւնաւոր կըլլայ: Անձանձիր յարատեւութիւն կը մաղթեմք: Արդարեւ դրամ շա՛տ պէտք է Հիւանդանոցն ըստ արժանւոյն մատակարարելու համար. սակայն եթէ ի մօտոյ հոգածութիւն եւ ի մօտոյ հսկողութիւն ըլլայ, նիւթական արդի վիճակաւ ալ կարելի է բաւական բարւոք կացութեան մէջ հաստատել ազգային այդ միակ հաստատութեան բոլոր յարկերն: Նախ քան զամենայն՝ փոյթ տանիլ պարտ է որ Հիւանդանոցի եւ ո՛չ մէկ յարկին մէջ անարժան մարդիկ չընդունուին ի պաշտօն: Այդպիսի մարդիկ՝ պատսպարելոց դաժան դահիճներն են: Այդպիսեաց պաշտօնավարութեան համար ո՛րեւէ աչառութիւն կամ յանձնարարութիւն՝ անբիծ խղճի ու գորովանաց գործ չէ:

* *
*

Ազնուականներու շուրջը: — Այս վերնագրով եւ Նրօտ ստորագրութեամբ գրուած մը կար Հայրենիք լրագրի 1277 դ. թերթի մէջ (Կիւրակէ, 10 Սեպտեմբեր):

Այդ գրուածին պարունակութիւնն է՝ շոգենաւու մէջ տիկին Պայծառի, Դաւիթ էֆէնտիի, Զարեհ էֆէնտիի, Մովսէս էֆէնտիի, Տիկին Աղնիւի եւ Պօղոս էֆէնտիի մէկ խօսակցութիւնն: Այս տիկնանց ու էֆէնտիներու դիմաց՝ կերպարանաց ու վարմանց համառօտ նկարագրութիւններն եղած են:

Այդ գրուածն՝ որ 200 ի չափ մանրատառ տողերէ կը բաղկանայ՝ բոլորովին խայտառակութեամբ շաղախեալ է: Մեք կամենեմք՝ այդ գրուածին ոճոյն, իմաստին ու բառերուն վրայ ծանօթութիւն տալ: Միայն կը խնդրեմք դպրոցական հոգաբարձութիւններէ ու ծնողքներէ որ այդպիսի թերթերէ զգուշացունեն ուսանողներն, նորատի մանչերն ու աղջիկներն, եթէ կը փափաքին որ նոքա մաքուր բարոյական ունենան, եւ լիրբ ու լկտի գրուածներով չապականին նոցա հոգին, սիրտն ու միտքն:

Այո՛, բնաւ պէտք չէ թոյլատրել որ այդ եւ այդպիսի գրուածներ մուտ գտնեն ընտանեաց մէջ, եւ նոյն իսկ տիկնայք ու օրիորդք պարտին չնայիլ այդպիսի գրուածոց վրայ, որովք Հայ տիկնայց ու օրիորդաց ծանր անպատուութիւններ կը վերագրուին անպատկառ խօսակցութեան մը պատրուակաւ:

Եթէ երբէք ոմանք մեղադրեն զմեզ, կասկածելով թէ՝ շահուականութեամբ այս տողերը կը հրատարակեմք, այնպիսիք կրնան անգամ մը աչքէ անցունել վերոյիշեալ թերթն: Եթէ գոնէ սակաւ մի սիրող են մաքրաբարոյ կենաց եւ առտնին պատուոյ, իրաւունք պիտի տան մեզ եւ ո՛րեւէ անհաճոյ դիտումն չպիտի վերագրեն մեզ:

Մեք յիշեալ թերթի հրատարակութենէն հետէ բազմիցս խորհուրդ ու խրատ տուինք նորա հրատարակչաց, որ թերթին տարածման ու շահաւորման համար, փոխանակ միմոսութեան, փոխանակ խեղկատակութեան եւ փոխանակ խայտառակ ու անհամեստ հրատարակութեանց, հետեւին ուղիղ ու լուրջ ընթացից: Բայց ըսելի չեղան մեր խորհուրդք ու խրատք, եւ ընդհակառակն եւս քան զեւս յառաջացան այդ թերթի հրատարակիչք իրենց անհաճոյ ընթացից մէջ, եւ հասան մինչեւ ստորին զզուանաց ու նողկանաց:

Այս լրագիրն, որ առիթ կառնէ, իւր հրատարակութենէն քիչ կամ շատ յառաջ գտնուած ամէն գործ ու հաստատութիւն, ինչպէս նաեւ լրագրութիւն, անխտիր դատափետել ու նախատակոծ ընելու համար անսանձ ու յախուռն ոճով, շատ եւ շա՛տ ծանր ու կծու գրած է նաեւ Կրօնական ու Քաղաքական ժողովոց անդամոց դէմ, Բերայի Լուսաւորչեան Նորակառոյց վարժարանի անուանակոչութեան խնդրոյն վրայ յանուն Խառն ժողովոյ ընդդէմ Հայրենիքի հրատարակել յայտարարութեան առթիւ: Այնչափ ծանր ու կծու, որոյ չափ, Հայրենիքի հրատարակութենէ յառաջ եւ ետքը եւ ո՛չ մէկ լրագրի մէջ տեսնուած չէ:

Ո՛չ սակաւ ցաւելով կը գրեմք այս տողերն: Կը բաղձամք որ յուղղութիւն գտնայ Հայրենիք, եւ արդի ընթացքովն տակաւին եւս չվնասէ միամիտ ժողովրդեան, եւ նորա վնասովն չշահաւորի, որ շահաւորման վատթարագոյնն ու չարագոյնն է:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Մարզուան. 25 Օգոստ. 1895: — Քաղաքիս Ս. Սահակեան ազգային վարժարանի սանուց տարեկան հարցաքննութիւնք տեղի ունեցան նախորդ ամսոյ 17-22: Պատուարժան թաղական Խորհուրդը, Հոգաբարձութիւնը եւ աշակերտաց ծնողքները երբեմնակի այցելութեամբ ներկայ գտնուեցան. իսկ վարժարանիս Արժ. Տեառն Տ. Մամբրէ Քահանայ Թէփիկեան ամբողջ մի եօթնեակ անդուլ եւ անձանձիր նախագահեց քննութեանց: Աշակերտք առհասարակ գոհացուցիչ պատասխաններ տուին. հայերէն, գաղղիարէն, թուրքերէն եւ այլ ուսմանց մէջ քննութեանց պահուն ակներեւ տեսնուեցաւ որ դասատուաց եւ աշակերտաց ջանքերն ի զուր վատնուած չէին, եւ վարժարանն ըստ բաւականի արդիւնաւոր շրջան մը բոլորած էր:

= Քննութեանց յաջորդ կիւրակէն յոյժ փառաւոր կերպիւ կատարուեցաւ մրցանակաբաշխութեան հանդէսը ի Ս. Եկեղեցւոջ ընդ նախագահութեամբ Արժ. Տեառն Հօր: Ժամը 2 ին երկուց զանգակաց ձայնն կը հրաւիրէր ուսումնասէր հասարակութիւնը ի Ս. Եկեղեցի. ժամ մը վերջը հայ, բողոքական եւ հռովմէական ազգայիններէ երկսեռ ընտրեալ հոծ բազմութիւն մը գրաւած էր մեր ընդարձակ եկեղեցին, այնպէս որ ասեղ ձգելու տեղ չկար. այս միջոցին դասատուական խումբը երգեցիկ մանկանց առաջնորդութեամբ դպրոցէն Ս. Եկեղեցի եկան եւ կանխաւ իւրեանց համար պատրաստուած բազկաթոռներու վրայ նստան. դասատուաց առջեւ կը գտնուէր ծաղիկներով եւ դափնիներով զարդարուած դրասեղան մը, որոյ վրայ կը տեսնուէին յառաջադէմ աշակերտաց տրուելիք մրցանակներն: Հանդէսը բացուեցաւ «Ով Հայր Աստուած» աղօթքով, եւ ապա ի բեմ ելաւ Արժ. Տեառն Հայրը, եւ իւր սովորական պերճախօսութեամբ նախ վարժարանին տարեկան արդեանց եւ ընթացից նկատմամբ հակիրճ տեսութիւն մ՚ընելէ յետոյ, բացայայտ պարզեց առաջի հանդիսականաց՝ հարցաքննութեանց յաջող եւ գոհացուցիչ արդիւնքն, եւ հետեւաբար վարժարանին իրական յառաջադիմութիւնը, որոյ վասն գնահատելով ուսուցչական մարմնոյն քիրտն ու աշխատութիւն, կոչում ըրաւ ժողովրդեան կրթասիրական ջանից, զգացնելով դաստիարակութեան կարեւորութիւնն: Ապա դպրոցական աշակերտք հայ, թուրք եւ գաղղիարէն լեզուներով ճառախօսութիւններ եւ իմաստալից ու զուարճալի տրամախօսութիւններ ըրին, որք կընդմիջուէին աշակերտաց կողմանէ դաշնակի առաջնորդութեամբ երգուած քաղցրալուր երգերով: Աշակերտաց համարձակախօսութիւնն եւ ճառերու ու զաւեշտներու բարոյալից բովանդակութիւնը ներկայից վրայ ա՛յնօրինակ տպաւորութիւն մը առաջ բերին, որ տեղւոյն անձկութեան պատճառաւ յոտնկայ հանդիսականք առանց ձանձրանալոյ սպասեցին մինչեւ ցաւարտ հանդիսին, որ ամբողջ երեք ժամ տեւեց: Աշակերտաց ճառախօսութենէ վերջը քննութեանց նիշերը կարդացուելով՝ բարձրագոյն նիշ առնողներուն մրցանակներ տրուեցան. այս պահուն տեսնելու էր յառաջադէմ աշակերտաց զգացած ուրախութիւնը. դոգցես, նոցա անմեղ ճակատներուն վրայ հրճուանաց շիթեր կը փայլէին. իսկ ծոյլերը ամօթահար՝ չէին համարձակեր իրենց աչքերը վեր բարձրացնել: Կը սիրեմք յուսալ որ, այս նոցա խթան մը լինելով՝ յառաջիկայ տարեշրջանին կաշխատին աւելի եռանդեամբ եւ յարատեւութեամբ: Յետ մրցանակաբաշխութեան՝ վարժարանիս հոգաբարձութեան անդամներէն Պետրոս էֆէնտի Շահպենտէրեան ի բեմ ելնելով յառաջ բերաւ կրթութեան եւ բարւոք դաստիարակութեան օգուտներն, եւ վարժարանին տարեկան ընթացից եւ պիւտճէին վրայ տեղեկութիւններ տալով՝ ի դիմաց հոգաբարձութեան շնորհակալութիւն յայտնեց դասատուաց եւ հանդիսականաց: Սոյն հանդիսին մասնաւոր հրաւիրմամբ ներկայ գտնուած էր նաեւ բողոքական ազգայնոց նորեկ քարոզիչ պատուելի Գնաճեան, որ հակիրճ եւ ազդու բանախօսութիւն մ՚ըրաւ. ի մէջ այլոց յորդոր կարդաց ժողովրդեան, որ մէկդի թողլով ամէն կրօնական հակառակութիւն եւ նախապաշարում, համերաշխութեամբ աշխատին կրթական վեհ գործին յառաջացման: Աւելորդ չեմք համարիր աստանօր ծանօթութիւն տալ թէ՝ Պատ. Գնաճեան պերճախօս եւ լուսամիտ անձնաւորութիւն մը գոլով՝ իւր քարոզներն հեռի են կրօնական սին վէճեր յարուցանող եւ կիրքերը գրգռող ակնարկութիւններէ, որուն համար քաղաքիս հայ հասարակութիւնը առանց խտրութեան ամէն կիւրակէ խուռն բազմութեամբ կերթայ ունկնդրել իւր քարոզներուն: Յետ բանախօսութեան Պատ. Գնաճեանի, հանդէսը փակուեցաւ նախագահ Հօր աղօթիւք: Հանդիսականք խորապէս զգածեալ սոյն գեղեցիկ հանդէսէն, ոմանք ուղղակի եւ այլք անուղղակի իւրեանց շնորհակալութիւններն կը յայտնէին Պատ. Հոգաբարձութեան եւ կրթական պաշտօնէից: Մենք եւս մեր պարտականութեան մէջ չթերանալու համար ընելով սոյն հանդիսին հակիրճ նկարագրութիւնն, մեր ջերմ գոհունակութիւնը կը յայտնեմք ի սրտէ ազգին յառաջադիմութեան սատարող սոյն անձնուէր անձանց, եւ մասնաւորապէս Արժ. Տեառն Հօր, որ հակառակ իւր ծանր զբաղմանց՝ ձրիաբար ստանձնած է քաղաքիս երկսեռ վարժարանաց տեսչութեան փափուկ եւ ծանր պաշտօնը: Սոխակ

* * *

Ուրֆա. 23 Օգոստ. 1895. — Տեղւոյս Խառն ժողովը Յուլիս 28ի նիստին մէջ, ի մէջ այլոց՝ դրասեղանին վրայ ունէր Գեր. Առաջնորդ Սրբազանի մի ընդարձակ տեղեկագիրը, որով կրթական խնդրոյն կենսական, ամենակարեւոր եւ ստիպողական ըլլալը ապացուցանելէ վերջ, կազդարարէր եւ կը խնդրէր դաստիարակութեան խնդրոյն առաջնութիւն տալ, նիւթական ու բարոյական անհրաժեշտ եղած ջանքն ու պէտքը չխնայել, ողջախոհ ու լրջամիտ անձանց եւ անձնուէր ձեռքերու յանձնել դաստիարակութեան նուիրական պաշտօնը, եւ ազգային որբ ու աղքատ ուսանողաց մասնաւոր խնամք տանիլ ամէն կերպով ամէն պարագաներու մէջ: Նորին Սրբազնութիւնը կը պահանջէր Ուսումնական խորհրդոյ եւ Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը: Վարժարանաց տարեկան պիւտճէին պատրաստութիւնը, ծաղկոցի, ընտելարանի եւ նախակրթարանի ուսման ծրագրերը անյապաղ պատրաստել մինչ Օգոստոսի սկիզբները: Նոր շրջանին՝ Սեպտ. 1 ին, կազմական կանոնագրի տրամադրածին պէս սկսիլ դասաւանդութիւնը: Մինչ ժողովոյ փոխ-նախագահ Արժ. Տ. Յովհաննէս քահանայ հայրը վարժարանաց անկեալ վիճակը յառաջ բերելով ժողովրդեան դժգոհութիւնը, գանգատները նկարագրելով բարեկարգութիւն կը պահանջէր, հասարակութեան կողմէն խնդրագրեր եկան, որոց իմաստն էր վարժարանաց բարեկարգութիւն: Ժողովն յետ երկար խորհրդածութեան որոշեց անպատճառ պէտք եղած բարեկարգութիւնն ընել, և գործադրութիւնը յանձնեց պատկանեալ Ժողովոյ: Երկու տարի առաջ ընտրուած, անյաջող պարագաներէ ստիպեալ գործէ քաշուած Ուսումնական խորհրդոյ գործելու կարողութիւնը, անբասիր պաշտօնավարութիւնը Քաղաքական Ժողովոյ կողմէն նկատի առնուելով՝ Առաջնորդ Սրբազանի նամակաւ կրկին պաշտօնի կոչուեցաւ: Ուսումնական խորհուրդը ինչպէս երկու տարի առաջ նոյնպէս այս անգամ իւր դէմ տեսաւ հանրական կեանքը իրենց անձնական շահուն զոհելու տրամադիր անձինք. պահ մը վարանեցաւ. որոշեց ձեռքերը թօթուել հրաժարիլ և սոյն որոշումը գործադրեց: Խնդիրը կրկին ելաւ Խառն Ժողովոյ ատեանը. կրթական խնդրոյ արգելք եղող պատճառները բառնալու երբ խիստ որոշման մը պիտի յանգէր ժողովը, Սրբազանի խաղաղասիրական գրութիւնը համնելով, «անցեալը մոռնալ, յանցաւորին ներել, կրթական ամենակարևոր խնդրոյն մղում տալ» կը պատուիրէր: Ժողովը համակերպելով Սրբազանի հայրական խրատին, մերժեց Ուսումնական խորհրդոյ հրաժարականը, և Աբեան Արժ. Տ. Աբրահամ Հայրը Տեսուչ կարգեց կրթական խնդրոյն: Յիշեալ Տ. Հօր փորձառութեան և աշխատասիրութեան վրայ մեծ վստահութիւն ունին ժողովական տարրք և հասարակութիւնը: Տեսուչ Տէր Հայրը՝ Ուսումնական խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան հետ, ձեռք առին Եդեսիոյ Հայ ժողովրդեան կրթական խնդիրը, որոյ շուրջ դարանի նստած են կոյր նախանձը, շահասէր գծուծ ոգին, անձնասիրութեան դաւադրութիւնները, որոց փափաքն է տապալել բարեկարգութիւնը և սպաննել նոր սերնդեան կեանքը: Ուրֆայի կրթական խնդիրը Գորտեան հանդուցի տիպարն առած է, որոյ լուծումը Աղեքսանդրի սուրէն աւելի անձնուէր գործունէութեանց լուրջ խորհուրդներու կարօտ է: Տիրող խաւարապատ անցեալին փուշ ու մացառներուն տեղ ճշմարտին, օգտակարին, բարւոյն շառաւիղները պատուաստելու համար, հին դըրութեան տեղ նորագոյնին վսեմը հաստատելու է. ամուլ, վնասակար մեթոտներու տեղ օգտակար ու բեղմնաւոր ծրագիրներ վերահաստատել, ինչ որ արդի ժամանակի կրթական ընթացքին պահանջքն է: Ժողովրդեան մը գրկած հին սովորութիւնը (միայն կրթական տեսակէտով) փոխել՝ նորը հաստատելէն աւելի դժուար է. սոյն փոփոխութեան միջոցին անփորձութիւնը, հակառակութեան ոգին, խաւարը, մրցման պայքարը կը սկսին: Սոյն հակառակ կրից ընդհարումէն, այսինքն խաւարի և լուսոյ իրար բաղխումէն կը ծնի խռովութեան հրէշը, լաւ է ըսել՝ ներկայն մաշող ցեցը, ապագային դահիճը, որոյ առաջ օգտակար ձեռնարկութիւնք ամուլ կը մնան, կարեկցող սրտեր կարիւնին, անմեղ փափաքներ խեղդամահ կըլլան: Տեսուչ Ա. Հօր, ուսումնական խորհրդոյ և հոգաբարձու տարրց խոհական ձեռնարկութիւնք, անձնուէր աշխատութիւնք այժմէն յոյս կուտան մեզ որ կրթական խնդիրը ժամանակի պահանջից հետ պիտի համաձայնի: Նոր սերունդին ապագայն մասամբ ապահովուելով, կրթական գործոյն հսկող տարրք պիտի ըսեն «Ահա ձեր կենաց առաջին քայլն կըսկսի, ջանացէք, սորվեցէք, խորհիլ, դէպ ի կեանքի մեծ նըշանաբանն» վսեմին, ազնուին, ճշմարտին, բարւոյն, գեղեցիկին հետեւիլ: Բաղձը է մեզ յուսալ թէ դաստիարակութեան խնդիրը կրից յարձակումներէ ազատ, անձնական նկատումներէ հեռի, նախապաշարման ամպերէն բարձր դրից մէջ պահուելով՝ մաքուր և անարատ վիճակին մէջ պիտի նըւիրուի նոր սերունդին, որք կենաց սեմին վրայ կեցած՝ ձեռքերնին ներկային ուսին դրած, տեղ կուզեն, կեանքի պայքարը նետուելու համար լուսոյ կը կարօտին: =Լրագրոյդ 2463 դ թերթին մէջ հրատարակեալ անստորագիր նամակին պատասխանել հարկ չենք տեսներ: Կը թողունք որ նամակագիր պարոնը ինքը իւր անհեթեթ գրուածէն խրատուի, եթէ սրտի պէս բան մը ունի: = Ուրֆայի զինուորական հրամանատար Նաղիֆ փաշա ժողովըրդեան հանդստեան ու անդորրութեան համար, մանաւանդ քոլէրայի դէմ մեծ հոգատարութիւն կընէ, — Ուրֆայի կրթական գործին հսկող մարմինք են, Արժ. Տ. Աբրահամ քահանայ Աբեան՝ Տեսուչ: - Ուսումնական խորհըրդոյ անդամք՝ Բիլէճեան Գէորգ, Տ. Գրիգորեան Բերովբէ, Պասմաճեան Եղիա, Գազանճեան Գասպար, Սիմիեան Սարգիս, Տ. Պետրոսեան Աղաճան և Բիւլլղեան Յակոբ էֆէնտիք: - Հոգաբարձութեան անդամք՝ Թէրզեան Յակոբ, Բիլէճեան Կարապետ, Եաղլըճեան Մ. Յովհաննէս, Բեախթայեան Յարութիւն և Եաղճեան Կարապետ էֆէնտիք:

Ս. Յակոբեան

* * *

Էրզրում. 2 Մայս. 1895. - «Արևելք» վերջերս Սանասարեան վարժարանի վրայ հրատարակեց խմբագրականներ, որոց մէջ նոյն վարժարանի տեսչութեան և քաղաքիս ուսումնական Խորհրդին մէջ հաստատուած համաձայնութիւն մը կենթադրէր: «Արևելք» այսպիսի հիմնովին սխալ ենթադրութիւն մ'ընելու համար անտարակոյս խաբուած ըլլալու է նպատակով չինուած ու իրեն հաղորդուած տեղեկութիւններէ: Վշտալի անհամաձայնութիւնները, որք տարիներէ ի վեր ծագած են Կարնոյ Ազգ. Վարչութեանց և Սանասարեան վարժարանի տեսչութեան մէջ, տակաւին չեն լուծուած: Տեսչութիւնը անհաւատալի յամառութեամբ և տարօրինակ համարձակութեամբ տակաւին պինդ ու անդրդուելի կը մնայ իւր նախկին սխալներուն մէջ: Ինչպէս ամէն կարնեցի, ժողովուրդ թէ Ժողովական, նոյնպէս և Ուսումնական խորհուրդը, իրաց այս ամենատխուր վիճակին մէջ, չեն կրնար համաձայնիլ տեսչութեան հետ: Ուսումնական խորհուրդը իւր վրայ չկրնար առնուլ Սանասարեան վարժարանի տեսչութեան հետ համաձայնութիւն մը գոյացնելու պատասխանատուութիւնը: Դպրոցական ինչ ինչ խնդիրներու վրայ կարծիքներու փոխանակութեան և Սանասարեան հաստատութիւնը արդիւնաւոր հանդիսացնելու համար խորհրդակցութեան հրաւէր մը՝ իբր համաձայնութիւն հրատարակելը իւր թաքուն նպատակները կրնայ ունենալ: Ուստի Կարնոյ Ուսումնական խորհուրդս պաշտօնապէս կը հերքէ իրեն և տեսչութեան մէջ ենթադրուած համաձայնութեան բոլորովին սխալ լուրը, և կը խնդրէ որ ներկայս հրատարակել հաճիք Ձեր պատուական թերթին մէջ ի գիտութիւն յարգելի ընթերցողաց:

Ի Դիմաց Ուսումն. Խորհրդոյ
Ատենապետ
Ռ. Ա. Վարդանեան
Վ. Ատենադպիր
Յարութիւն Մղրեան

* * *

Պարթիզակ. 2 Օգոս. 1895. - Պատ. Խմբագրութեանդ միջոցաւ կը փութամք ձօնել մեր երախտագիտական զգացմանց հաւաստիքն եղող խորին շնորհակալութիւնն Մերզուֆունի ազգայիններէ Մեծ. Գառնիկ էֆէնտի Փափազեանի և իւր ազնիւ եղբարց, որք ազգասիրաբար Ձեր պատուական Փունջի մէկ տարեկանն ընծայել բարեհաճելով աղքատիկ Նախակրթարանիս՝ շնորհապարտ կացուցին զմեզ, որ եմք միշտ, և բարեմաղթու:

Աշակերտք
Նախակրթարանին Պարթիզակի

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հիւանդանոցի պատուարժան Հոգաբարձութեան կողմանէ յատկապէս Որբանոցին խնամակալութեան համար ընտրեալ մասնախմբին անդամք են՝ Կրճիկեան Յովհաննէս (ատենապետ), Պառաւեան Յովհաննէս, Գէորգեան Արշակ և Սիմօնեան Խնդիր էֆէնտիներն:

— Սսեցի երեք եկեղեցականք՝ կը անցեալներն Սիս դացին, յԱտանա իջեր են և անդ կը գտնըւին այժմ.

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երեքշաբթի տեսակցեցաւ դատական ու կրթական գործոց Նախարարայ հետ:

— Օրթագիւղի եկեղեցւոյ ատագերէց և Կրօնական ժողովոյ անդամ Արժ. Տ. Սահակ կրօնագիտական դասագիրք մը շարադրած է վարժարանաց համար «Կրօնք քրիստոնէական կամ Նախահրանդըք քրիստոնէական կրօնից» անուամբ, և Կրօնական ժողովն վաւերացունելով՝ արժան համարած է յանձնարարել վարժարանաց:

— Պիլէճիկի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մովսէս Ծ. վարդապետ Կէօմրիւքճեան, որ ժամանակէ մը հետէ հիւանդ էր, սկսեր է առողջանալ կազդուրիլ:

— Վաղը, Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ տօնախմբութեան օրն է: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրեցաւ Պատարագ մատուցանել յիշեալ եկեղեցւոյ մէջ, բայց անձնական տկարութեան պատճառաւ չկրցաւ ընդունիլ այդ հրաւէրն, և Այէամճեան Տ. Գրիգորիս Սրբազանի յանձնեց պատարագել:

— Պատրիարքարանի անցագրատան տեսուչ Րշտեան Սեպուհ էֆէնտի յԷտիրնէ գնաց՝ անդ Մարկոս անուամբ հաստատեալ Վագֆի գործոց քննութեան համար:

— Ազնիւ տիկին Աննա Էսայեան՝ յանձն առած է Էրզրումցի որբ աղջիկ մը Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին մէջ կրթել տալ, պայմանաւ որ՝ այդ աղջիկն, շրջանն աւարտելէ ետքը Էրզրումի վարժարանին մէջ ծառայէ իբրև վարժիչ կար ու ձևի և ձեռագործի:

— Երուսաղիմայ Ս. Յակոբեանց Միաբաններէն Արժ. Տ. Վահրամ վարդապետ Ազարեան, որ օդափոխութեան համար մայրաքաղաքըս եկած և Արմաշ գացած էր, վերադարձաւ, և Էտիրնէ գնաց՝ ուր պիտի մնայ ժամանակ մը Երուսաղիմայ կալուածոց մատակարարութեան համար:

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրըն՝ ըստ հրահանգի բժշկաց՝ օդափոխութեան համար, քանի մը շաբաթ Պէօյիւքտէրէ պիտի մնայ Ճէվահիրճեանց ծովեզրեայ բնակարանն, և շաբաթը մէկ երկու անգամ պիտի իջնէ Պատրիարքարան:

— Իզմիրի ազգայինք իմանալով որ՝ տեղւոյն Ուսումնական խորհուրդն որոշեր է բառնալ վարժարանաց մէջ անգղիական լեզուի ուսումն, և նկատելով որ այդ լեզուին ուսումն ամենակարևոր ու օգտակար է մանաւանդ առևտրական տեսակէտով, - գումար մը հանգանակեր և հանրագրով մը յիշեալ խորհրդէն պահանջեր են պարտաւորիչ ընել անգղիարէն լեզուի ուսումն վարժարանաց մէջ: Ուսումնական խորհուրդն տնօրիներ է ըստ այսմ:

— Իզմիրի Հայ ընթերցատան տնօրէն խորհուրդն որոշեր է՝ փոխառութեամբ և հանգանակութեամբ, ընթերցատան յատուկ շէնք մը կառուցանել Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ գերեզմանատան հողին վրայ, որ Հայոց թաղի լաւագոյն տեղն է:

— Ամեն. Ս. Պատրիարքըն Բեբայի Թաղական խորհրդին յանձնեց Էսաեան Նորակառոյց վարժարանին բանալիներն, զորս Էսաեան եղբարք զրկած էին Նորին Ամենապատուութեան:

— Զմկածագի Նորընտիր առաջնորդական տեղապահ Արժ. Տ. Աւետիս վարդապետ Տ. Մինասեան յԵրուսաղէմ կը գտնուի: Պատրիարքարանէ գրուեցաւ որ փութայ ի Կ. Պոլիս և ուղևորի ի պաշտօնավայրն:

— Օհաննեան Կարապետ և Իսթամպօլլեան Բարսեղ էֆէնտիներն, փոխան ծաղկեփնջի մէկ մէկ օսմաննեան լիրա նուիրեցին Հիւանդանոցի, Վէօվճէեան տիկին Մարիամի յուղարկաւորութեան առթիւ:

— Էջմիածնէ Պատրիարքարան զրկուած է հետևեալ կոնդակն.

«Մկրտիչ Ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի և անհասանելի կամօքն Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Ծայրագոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր-Աթոռոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի, Ամենապատիւ Պատրիարքի Հայոց Թուրքիոյ Տ. Մատթէոս Ս. Արքեպիսկոպոսի, հարազատ որդւոյ Մայր-Աթոռոյս, հայրապետական ողջոյնիւ յայտ առնեմք, զի ընկալաք գրութիւն Ձեր զտողեալն ի 20 Ապրիլի 1895 ամի ընդ թ. 70, յորում հաստատուն ապացուցմամբք մանրամասնաբար և հանգամանօրէն գծագրէք զյոռի և զկտի կեանս Գասպարայ Պէշիրեան Ակնեցւոյ, որ ի տասնից ամաց հետէ թողլով անօգնական զօրինաւոր կողակիցն իւր զԽորսիկ, մեկնեալ բնակի ի սահմանս Պուլկարիոյ և անդ հաստատեալ է ապօրէն կենակցութիւն ընդ այլ, յոր յարատևէ ցարդ առանց երբէք խղճմտութեան, ոչ անսալով ամենևին համոզական և յորդորեցուցիչ բանից Պատրիարքարանիդ և Կրօնական ժողովոյ: Արդ՝ առեալ ի նկատ զխղճուկ վիճակ ամուսնոյ անողոք առնն այնորիկ և դեռահասակ որդւոյ նորա, զորմէ վկայէք դուք և Կրօնական ժողովն, այսու մերով հայրապետական կոնդակաւ լուծեալ համարիմք զվերոյիշեալն զպսակ և տամք իրաւունս կնոջն Խորսիկի մտանելոյ ի նոր ամուսնութիւն ընդ ում և կամիցի. իսկ առն ապաշնորհի և անառակի Գասպարայ ոչ երբէք: Պատուիրել պատուիրեմք զի Ամենապատուութիւն Ձեր ընդհանուր շրջաբերականաւ զգուշացուսցէ և ընդ միշտ արգելցէ եկեղեցականաց, որ ընդ տեսչութեամբ իւրով, պսակել զվերոյիշեալ Ակնեցի Գասպարն Պէշիրեան:

Ողջ լեր ի Տէր
Ստորագ. ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
Ի 14 Մայիսի 1895 ամի
և ըստ տումարիս ՌՅԽԴ
Թ. 299

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, ուրբաթու աղօթից հանդէսէն ետքը, Օգոստ. Սուլթանին ներկայացան Գերմանիոյ կայսեր հօրեղբօրորդի Ալպեր իշխանն՝ գերմանական դեսպանին հետ, և պապական նուիրակ Մ. Պօնէթթի:

— Եգիպտոսի Խտիվ՝ յԱղեքսանդրիա հասած օրը մեծաւ շըքով ընդունուեր է պաշտօնէից, օտար տէրութեանց ներկայացուցչաց և ժողովրդեան կողմանէ: Մինչև առաջիկայ ամսոյ վերջը յԱղեքսանդրիա պիտի մնայ, և ապա ի Գահիրէ ելնէ:

— Պելճիոյ արքային եղբայրն՝ որ որդւոյն հետ մայրաքաղաքս եկած էր անցեալ շաբթու, երկուշաբթի մեկնեցաւ՝ Օգոստ. Սուլթանին կողմանէ վայելած մեծարանաց համար շնորհակալութիւն մատուցանելով: Պալատան մէջ չքեղ կոչունք տրուեցաւ, և պատուանշան՝ իրեն և որդւոյն:

— Երկրագործական ուսման համար Գերմանիա ու Գաղղիա զրկուած էֆէնտիներէն Մէհմէտ Ճէմիլ, Ահմէտ Հիլմի, Գառնիկ և Երուանդ աւարտելով ուսման շրջանը, վերադարձան և մէկ մէկ պաշտօն պիտի տրուի իրենց:

— Ցունաց Նախորդ Պատրիարքին օրով պաշտօնազուրկ եղած և բանադրուած Մետրապօլիտ Կալլիէլի ներումն շնորհեցաւ ։

— Իւսկիւտարի Նախնական դատարանի գործակալներէն (միւպաշըր) Հագգը՝ որ դատարանին պաշտօնէից ամսաթոշակին համար իրեն յանձնուած 7000 դրշ. առած փախած էր, Ղալաթիոյ մէջ բռնուեցաւ ։

— Թուրք լրագիրք երեքշաբթի ծանուցած էին թէ՝ Մաքսատան պաշտօնեաներէն Եօզղատցի Ուզուրեան Սենեքերիմ էֆէնտին սպաննելու դիտմամբ, ըէվըլվըրով զանի վիրաւորող, և իրեն հետամուտ ոստիկանաց ու ժանտարմայից դէմ ի զէն դիմող և ձերբակալեալ Գարեգինի (պայտարի աշակերտ) Նախնական քննութիւնք լրացան ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ, և Գարեգին քննութեանց տեղեկագրովք յանձնուեցաւ դատական պաշտօնատան ։

— Եէտիգուլէի յունական հիւանդանոցին անտուկն՝ 6 ամսոյ մէջ 425 լիրա հասոյթ ունեցեր է սիկառի թղթէ ։

— Օգոստ. Սուլթանն իմանալով որ՝ Ցունաց Պատրիարքարանի անտուկն անձկութեան մէջ կը գտնուի, հրամայեց 1500 լիրա տալ կառավարութեան գանձէն ։

— Ցունաց Պատրիարքն երեքշաբթի կայսերական պալատ երթալով՝ Հէյպէլի կղզիի աստուածաբանական վարժարանի վերաշինութեան հրամանն խնդրեց, և Նորին Վեհափառութիւնն հրամայեց տալ փութով։

— Երզրումի Նահանգին մէջ առատութիւն կը տեսնուի այս տարի ։ Անցեալ տարի ալիւրին պաթմանը 13-14 դրշ էր. այս տարի միայն 4-5 դրշ. հացին հին օխային գին դրուեր է 30 փրէ ։

— Հիւտէյտայի (Եէմէն) Հաթիյէ գիւղի շուկային վրայի լեռն կայծակ իջնելով՝ մեծ քարաժայռ մը անձրևոց հեղեղներէն բրդեր, շուկային խանութներուն վրայ գահավիժեր, և 100ի չափ մարդոց ու 50ի չափ անասնոց կորստեան պատճառ եղեր է ։

— Պրուսայի Բէշիշ-տաղի վըրայ ձիւն տեղացեր է անցեալ շաբթու ։

— Թարապլուսը-Ղարպի Հումս քաղաքի Մէլքիթ ժողովրդեան եպիսկոպոսն բնակարանին մէջ սպանեալ գտնուեր, և սպասաւորին վրայ կասկած լինելով՝ բռնուեր է ։

— Տիարպէքիրի կառավարութեան գանձապահ Թօմա էֆէնտի բանտարկուեր է, 27000 հազար դրշ պարտք ունենալուն համար ։

— Եգիպտոսի օրէնսդիր ժողովոյ անդամներէն վախճանեալ Էլ Սապահի Ահմէտ պէյի որդին սպաններ է իւր կինն, արբեալ վիճակին մէջ։

— Սէլանիկի նաւահանգիստն գտնուած անգղիական նաւատորմին հետ միացեր է Արթօնրա անուն մարտանաւն, որ 10 թնդանօթ ու 350 նաւաստի ունի եղեր, և յիշեալ նաւահանգստէն Սըբիճէք անուն շոգենաւն Մալթա գացեր է ։

* * *

Պատուաճեան, Աստիճեան, Պատսօն

Առաջին աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ Գօնթեւար տ'Իսգօնթ դրամատան երկրորդ նախագահ Պ. Վլասթօյի, և առաջին աստիճանի Շէֆգաթ՝ նորա ամուսին տիկնոջ, և երկրորդ աստիճանի Շէֆգաթ՝ մայրաքաղաքիս պէլճիքեան դեսպանի դստեր, Փարիզի Բըթի Ժուռնալ լրագրի տէրերէն Պ. Մարինօյի ամուսին տիկնոջ և դստեր, և Գամբէճօղլու փաշայի դստեր ։ - Պօլսոյ Նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ կարգեցաւ Նուրի պէյ՝ որ ի Սըրըթա ընդհանուր դատախազի օգնական էր ։ - Իմթիյազի ոսկի չքադրամ՝ Բուսումաթի վերատեսչութեան քննիչ (միւֆէթթիշ) Ճէմալ պէյի ։ - Երզրումի նահանգի կուսակալ կարգեցաւ Խարբերդի կուսակալ Ըէուֆ փաշա ։ - Նոյն նահանգի Մէքթուպճը անուանեցաւ՝ Խարբերդի Մէքթուպճը Ալի Ըիզա էֆէնտի ։ - Հալէպի նահանգի Զէյթուն գաւառակի նայիպ կարգեցաւ Ահմէտ Նազմի էֆէնտի ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Գերմանիոյ կայսրն գեղեցիկ ընծայ մը ղրկեր է Ռուսիոյ կայսեր ։ Այդ ընծային վրայ Չին-Ճաբոն խնդրոյն մէջ գործակցութիւնն յիշատակող պատկերներ կան, զորս նոյն ինքն կայսրն քանդակեր, և հռչակաւոր պատկերահան մը նկարեր է զայնս ։

= Գերմանիոյ կայսրն 200 մարք նուիրեր է՝ ի Վիլհէլմհաւէն ծովային զօրաց յատուկ եկեղեցւոյ մը շինութեան համար ։

= Չինաց կայսրն հրամայեր է Շանկայէ Նանքին երկաթուղի շինել ։

= Ռուսիոյ կառավարութիւնն ձեռնարկած է Սէվաստօփոլի նաւահանգիստը զինուորական նաւահանգստի փոխել, և այս պատճառաւ առայժմ փակած է զայն օտար ուղևորաց առջև ։ Երկու անգղիացի զօրավարք և լորտ Շըֆիլտ Սէվաստօփօլ գացեր են, բայց կառավարութեան ազդարարութեան վրայ հարկադրուեր են ետ դառնալ ։

= Լոնտոնէ կը հաւաստեն թէ՝ չինաց կառավարութիւնն ի ծածուկ թոյլատրած է Ռուսիոյ կառավարութեան՝ գրաւել Բօրթ-Արթիւրի նաւահանգիստն ։

= Միջերկրականի անգղիական նաւատորմիղն՝ աւարտելով ամառային շրջագայութիւններն, միահամուռ վերադարձեր է Թուլոնի նաւահանգիստն ։

= Մարոգի ջուրց մէջ, բնիկ ասպատակք՝ 8 նաւուց մէջ լըցած՝ անգղիական նաւու մը վրայ յարձակեր, բոլոր բեռն, նաւաստեաց հանդերձներն և 600 տոլար կողոպտեր փախեր են ։

= Անգղիոյ Պէյֆասթ քաղաքի մէջ վերջին օրերս փոքրիկ տըղայք կաներևութանան, և տեղական ոստիկանութիւնն կը ջանայ գտնել չարագործներն ։

= Պուլղարիոյ գիւղօրէից մէջ երկարատև երաշտութիւնն մեծ վնաս պատճառած է այգեաց, և բազում ուրեք գրեթէ բոլորովին չքացած է եգիպտացորենի բերքն ։

= Ռուսիոյ կայսրն՝ ըստ տեղեկագրի ներքին, ելմտական ու դատական գործոց՝ յատուկ հրովարտակաւ ռուս հպատակութենէ և ամէն իրաւունքներէ ու տիտղոսներէ զրկեց զՊ. տը Սիօն, Պ. Վիթէի ելմտական դրութեան ու մատակարարութեան դէմ գիրք մը հրատարակելուն համար ։ Սա, երկրին զանազան ծառայութիւններ մատուցանելէ զատ, Գաղղիոյ և Ռուսիոյ ծանօթ դաշնակցութեան առաջին հեղինակն հանդիսացած է ։ Արդ Գաղղիոյ մէջ կը բնակի, և Գաղղիոյ կառավարութեան հովանաւորութենէն ալ զուրկ կը գտնուի ։

= Պուլղարիոյ զինուորութենէ հրաժարելով՝ ապստամբ խմբից հետ միացեալ անձերէն երեք հոգի բռնուեր Սօֆիա ղրկուեր են ։

= Թու-Չէնկի մէջ (Չինաստան) վերջին հարստահարութեանց մասնակցող 7 չինացիք դատուեր, և ի ներկայութեան օտար հիւպատոսաց կախուեր են ։

= Ի Ռօսթօֆ (Ռուսիա) ցորենի վաճառական Բէրիկօս եղբարք սնանկացեր են ։ և տեղւոյն օսմանեան հիւպատոսն հեռագրեր է առ արտաքին գործոց Նախարարութիւնն, հաւանական համարելով թէ օսմանեան հպատակք առևտրական յարաբերութիւն ունեցած են յիշեալ վաճառատան հետ ։

= Ի Շէմնից (Սաքսոնիա) զինուորական շոգեկառաց կարաւան մը բեռանց կարաւանի մը ընդհարեր, 9 զինուորք մեռեր և 45 զինուորք վիրաւորուեր են ։

= Ճաբոնի երեսփոխանական ժողովն 200 միլիոն ֆրանք որոշեր է՝ 14 զրահաւորաց, 30 թորփիլանաւուց և այլոց շինութեան համար ։

= Սպանիոյ կառավարութիւնն 70 հազար մավզէր հրացան կը գնէ Գերմանիայէ՝ Կուպա ղրկուած զօրաց համար ։

= Ի Սվաթօ (Չինաստան) բընիկք յարձակելով գերմանացի բողոքական քարոզչաց բնակարանին վրայ, կողոպտեր են, և գերմանական դեսպանն առաջարկեր է իւր կառավարութեան՝ զրահաւոր մը ղրկել յարձակման վայրն ։ Ըզվիցերցի քարոզչաց բնակարանաց վրայ ալ յարձակում եղեր, և Չինական զօրք ղրկուեր է յանցաւորները բռնելու համար, բայց չեն յաջողեր ։

= Ռուսիոյ կայսեր եղբայր մեծ դուքս Ժօրժի հիւանդութիւնը ծանրացեր, և հռչակաւոր Բասթէօրի առողջութիւնն մեծապէս խանգարեր է ։

= Ռուսիոյ ելմտից նախարար Պ. Վիթ Պէրլին գացեր է, և ժամանակ մը պիտի մնայ անդ, վաճառականական ու ելևմտական խնդրոց համար ։

= Սանթիակօյի (Չիլի հանրապետութիւն յԱմերիկա) արքեպիսկոպոս Գազանօվա՝ նզովեր է Լէյ և Բօնչիօ Բիլաթօ անուն զաւեշտաթերթերն, եկեղեցականաց դէմ հրատարակութեանցն համար ։ Նզովեր է նաև այդ լրագրաց բաժանորդներն, տնօրէններն, տըպագրիչներն, ցրուիչներն, վաճառողներն, ծանուցում հրատարակել տուողներն, և ամէն անոնք՝ որ ուղղակի կամ անուղղակի կը նպաստեն այդ լրագրաց ։ Կառավարութեան պաշտօնէից և ժողովրդեան մէկ մասին վրայ ազդեցութիւն ըրեր է նզովքը, քաղաքապետութեան նախագահն պատուիրեր է լուր չհաղորդել այդ լըրագրաց լրատարներուն, և երկու նշանաւոր դրամատունք ետ առեր են իրենց ծանուցումները ։

= Չինաստանի կառավարութիւնն ի մօտոյ բազմաթիւ երիտասարդներ կը ղրկէ Պետրպուրկ՝ զինուորական կրթութեան համար ։

= Էտիմպուրկէ ի Լոնտոն ուղևորեալ Իսնա շոգենաւուն տեղը հասնելու ատեն, կանանց յատուկ օթևակք յանկարծ բորբոքեր այրիլ սկսեր են ։ Կանանց բազումք յաջողեր են վեր ելնել ազատիլ, սակայն վեց կանայք բոցակէզ մեռեր են ։ Շոգենաւուն սպասուհեաց մին, բազմաթիւ կին ազատելէ ետքը, իւր պաշտպանութեան յանձնեալ մանկան մը քով վազեր է, բայց ինքն ալ տղեկն ալ բոցերուն մէջ մնացեր են ։ Նաւաստիք մեծ դըժուարութեամբ արգիլեր են հրդեհին ճարակիլն, և ապա հաներ են խեղճ զոհերուն ածխացեալ դիակներն ։

= Պարդասթէլ անուն սպանիական մարտանաւ մը՝ Գաղղիոյ Հավր նաւահանգստին մօտ վաճառական շոգենաւու մը ընդհարեր, և 40 հոգի ընկղմեր են, 4 ը՝ սպայ ։ Պարդասթէլ անդընդասոյզ եղեր է ։

— Լոնտոնէ գրուած է թէ՝ թանձրամած մշուշի ժամանակ, Ատամ ու Թուրքիստան շոգենաւք Բլիմութէ 50 մղոն հեռի, ընդհարելով՝ Ատամ ընկղմեր, բայց նաւաստեաց ամենքն ալ՝ 93 հոգի՝ ուրիշ շոգենաւու մը օգնութեան շնորհիւ ազատեր են ։

= Սիամի վեհապետին եղբարք ու որդին՝ յԱնգղիա ուղևորեր են ։

= Կըսուի թէ՝ Ճաբոնի կայսրն ի մօտոյ պիտի ելնէ շրջագայել ո՛չ միայն յԵւրոպա այլ և յԱմերիկա։

= Անգղիոյ դերասանուհիներէն անուանի տիկին Լանկ Թրի՝ 1 միլիոն 125 հազար ֆրանգի գոհարեղէններն գողցուեր է ։ Իւնիօն Պանգ դրամատան յանձնած է եղեր. մարդ մը նորա ստորագրութիւնը կեղծելով՝ գացեր դըրամատունէն առեր է ։

= Իտալիոյ տօնն ։ - Անցեալ ուրբաթ, Սեպտ. 8/20, իտալական զօրաց ի Հռոմ մտից 25րդ տարեդարձի առթիւ, ի Հռոմ Բօրթա-Բիա դրան մօտ Կարիպալտի զօրավարի յիշատակին համար կառուցեալ արձանին բացման հանդէսն կատարուեցաւ, ի ներկայութեան ստուար բազմութեան ժողովրդեան, մեծաւ ուրախութեամբ և եռանդեամբ ։ Նոյն աւուր գիշերը յիշեալ թաղից մէջ չքեղ լուսավառութիւն եղաւ ։ Անգղիական դեսպանատունն ալ դրօշակներով զարդարուեցաւ և գիշերը լուսավառութիւն ըրաւ ։ Արձանին բացման առթիւ, Նախարարապետ Պ. Քրիսբի ատենախօսելով ըսաւ թէ՝ և ո՛չ ուրեք այնչափ ազատ է հռոմէական եկեղեցին, որչափ յԻտալիա. թէ՝ կրօնական գործոց համար իտալական կառավարութեան տուած ապահովութիւնն Պապին համար անառիկ ամրութիւն մ՚է. թէ՝ Պապն ո՛չ ումեք հպատակ է բայց միայն Աստուծոյ. թէ՝ հռոմէականք պարտին շնորհակալ լինել Իտալիոյ՝ պապական աթոռին մատուցած ծառայութեանն համար, և թէ կա՛ն՝ շնորհիւ Աստուծոյ, իտալական կառավարութեան ի Հռոմ տիրելուն հակառակորդք, բայց որովհետև Իտալիա վստահութիւն ունի իւր զօրութեան վրայ, այդպիսի հակառակութիւնք անզօր կը մնան ։ Նախարարապետն աւարտեր է խօսքն՝ կեցցէ՛ արքայն, կեցցէ՛ Իտալիա աղաղակելով, և թագաւորն ու թագուհին շնորհաւորեր են զինքն ։ Ատենախօսութեանը մէջ յիշեր է նաև Կարիպալտիի ջանքն ու ճիգն Իտալիոյ միութեան համար, և դրուատեր է նորա յատկութիւններն ։ Թագաւորն Անօնսիատա պատուանշանն ընծայեր է՝ 1870ին զՀռոմ գրաւող իտալական զօրաց հրամանատար Գատօրնա զօրավարին, և շընորհաւորութեան հեռագրեր ուղղեր է նոյն ժամանակի նախարարաց, և թագուհւոյն հետ ընդունելով երեսփոխանաց ու ծերակուտականաց շատերն, նահանգային վարչական ժողովոց անդամներն, գոհութիւն յայտներ է՝ խորհրդարանին մասնակցութեան (հանդիսին), հասարակաց առ կառավարութիւնն համակրանաց ու վստահութեան համար, և ըսեր է թէ՝ այս մեծ հանդէսն երկրին համար մեծ զօրութիւն մ՚է, և երկրին ու Հռոմայ ապագայ երջանկութեան համար ապահովութիւն ։ Թագաւորն այս առթիւ ներումն շնորհեց Սիկիլիոյ զինուորական ատեաններէն 10 տարիէ պակաս բանտարկութեան դատապարտելոց ։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

XXXԱնասուններէ օգուտ քաղելու եղանակներն ։ - Սոսկ առևտրական եղող եղանակներն երեք են ։ Առաջինը՝ անասունները ծննդաբերել, յղութեան եւ կաթնատուութեան պարտականութիւնը մարց կատարել տալ, եւ ապա նոցա ձագերը կաթէն կըտրելէ յետոյ վաճառել ։ Երկրորդը՝ սոյնպէս կաթէն կտրուած առոյգ անասուններ գնել եւ կրթել, մինչեւ որ ընդհանուր սպառման համար շահով վաճառուին ։ Երրորդը՝ շարժողութիւն, կաթ, բուրդ եւ միսի նման փոխադրեալ արդիւնքներէն (բերք) օգուտ քաղելու համար տարիքը հասած անասուններ գործածել ։ Սոյն վերյիշեալ ձեռնարկութեանց մէջ յաջողելու համար ի գործ դրուելիք խել մը ընդհանուր եւ մասնաւոր պայմաններ կան ։ Արդ մասնաւոր պայմաններուն վրայ չպիտի խօսինք, սակայն երեք տեսակ ընդհանուր պայմաններ կան, որոց կարեւորութիւնն յոյժ մեծ է, եւ առանց միոյն մէկ հատին համար անգամ պէտք չէ անխոհեմութեամբ վարուիլ ։ Այս պայմանաց առաջինն է՝ անասունները երկրագործական դրութեանց համեմատել ։ Անասնոց պարտականութիւնը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ հողագործութենէ յառաջ եկած կերը արժէքաւոր վիճակի մը վերածել ։ Անասունները, արհեստական մեքենայից նման, փոխադրման ծառայող մեքենաներ են ։ Սոյն տեսակէտով լաւագոյն անասուններն անոնք են, որ արդիւնքի վերածելու յատկացեալ կերը աւելի օգտակարապէս կառնուն ու կը գործածեն եւ խիստ քիչ մնացորդ կը թողուն ։ Ահա առաջին պայմանն է՝ կերերը շատ օգտակար կերպիւ գործածող անասուններ ընտրել ։ Կերերուն մի քանին բոլոր բուսակեր անասնոց բնական սնունդը կը կազմեն, եւ ամենքն ալ հաւասարապէս կրնան անկէ ուտել եւ օգտուիլ. ինչպէս՝ կանանչ խոտը եւ անկէ յառաջ եկած չոր խոտը ։ Սակայն մէն մի տեսակ անասնոց համար բաղդատմամբ աւելի օգտակար եղող մասնաւոր մարգագետիններ կան ։ Կովերուն ստամոքսին խոշորութիւնն եւ սէլիւլօզը միւս անասուններէն աւելի աղէկ մարսելու ընդունակութեանը պատճառաւ այս տեսակ խոտերէն աւելի օգուտ կը քաղեն, մինչդեռ ձիերը՝ սնընդեան համար, համեմատաբար աւելի քիչ ծաւալ ունեցող ստամոքսնին պէտք է մեծ քանակութեամբ սոյն խոտերէն լեցնեն ։ Կովերը մասա արմատները շատ ախորժանօք կուտեն եւ կօգտուին, իսկ ոչխարներն՝ բաղդատմամբ վերոյիշեալ երկու տեսակ անասնոց՝ չոր եւ բարակ խոտերը աւելի օգտակար կերպիւ կը գործածեն ։ Ասկէ կը հետեւի թէ ագարակի մը մէջ տեսակ մը անասուն ընտրելու համար՝ նախ պէտք է նոյն ագարակին երկրագործական վիճակը, այսինքն՝ բերքերու տեսակներն աչքի առջեւ առնուլ եւ ըստ այնմ նոյն բերքերէն օգտուող անասուններ ընտրել ։ — Օգուտ քաղուելիք անասնոց տեսակը որոշելէ յետոյ, անոնցմէ ամենէն յարմար ցեղը ընտրելու է. սակայն ընտրեալ անասնոց բնակութեան վայրը ու կլիմայն ուշադրութեան պէտք է առնուլ, որովհետեւ՝ եթէ մեր կլիմայէն տարբեր կլիմայի մը տակ ապրող անասունները, իրենց օգտակարութեան եւ ընդունակութեան նայելով ընտրեմք, այն ատեն չափէն կարենամք անոնցմէ արդիւնք քաղել, որովհետեւ այս անասունները՝ ապրելու համար, իրենց կլիմայէն շատ տարբեր կլիմայի մը դէմ դնելու համար պիտի մաքառին, որով ո՛չ թէ մեզ համար՝ այլ իրենց անձին համար աշխատած պիտի լինին ։ Ուրեմն պէտք չէ տեղական ցեղին տեղ, տարբեր կլիմայի մը տակ ապրող ցեղ մը բերել ։ Ի հարկէ՝ պարագայի փոխանակ շահելու կը վնասեմք ։ Արդ՝ տեղական անասուններէն աւելի շահեկան տեսակը եւ ցեղը ընտրելու է, եւ այս ալ հողագործութեան համեմատելով ։ Երկրորդ պայմանը՝ սոսկ տնտեսական է ։ Անասուններէ խիստ շատ արդիւնք առնուլը միայն օգուտ մը չունի, այլ սոյն արդիւնքներն վաճառականութեան մէջ դիւրութեամբ եւ շահով պէտք է վաճառուին ։ Ուստի ամենէն շատ սպառող արդիւնքներ յառաջ բերելը՝ ամենէն օգտակար եւ շահաւորն է ։ Ոմանք՝ նոր բան մը ընելու դիտաւորութեամբ, փոխանակ յաճախորդաց փափաքին համեմատ արդիւնք յառաջ բերելու, իրենց փափաքին ծառայելով՝ ամենէն աղէկ տեսակ արդիւնքներ ձեռք բերելու կաշխատին ։ Ահա այս տեսակ մարդիկ բան մը չեն շահիր, այլ յառաջդիմութեան համար մարդկութեան միայն կը ծառայեն ։ Ուրեմն անասուններէ օգուտ քաղելու ձեռնարկելէ առաջ՝ անասնոց արդիւնքներուն սպառման քանակութիւնը ի նկատի առնելու է. ասոր համար՝ վաճառատեղիներն, մրցման եւ պահանջման ընդարձակութիւնն ու տեւողութիւնն պէտք է գիտնալ ու սորվիլ ։ Այն մարդիկ՝ որ արդէն խիստ առատ եղող եւ կամ խիստ քիչ փնտռուած արհեստական բերքեր ձեռք բերելու կաշխատին, եւ կամ՝ թէ՛ փոխադրութեան ծախքին շատ քիչ լինելովը, եւ թէ՛ բերքերուն խիստ լաւ տեսակէն լինելուն համար՝ աւելի լաւ դիրքի մը մէջ գտնուող հակառակորդաց դէմ կը մրցին, ուղղակի իրենց կործանման պատճառ կը լինին ։ Ուրեմն խել մը վնասներէ զերծ մնալու համար, վերոյիշեալ ծանօթութիւններն պէտք է ի նկատի առնուլ եւ ըստ այնմ գործել ։ Անասուններէ օգուտ քաղելու եղանակին երրորդ պայմանը՝ անձնական ընդունակութիւնն է ։ Այդ ընդունակութիւնն մարդուս գիտնական տեղեկութիւններէն դուրս լինելով՝ գործոց յաջողութիւնը կապահովէ ։ Եթէ անասուններէ օգուտ քաղել ուզող անձին քով այդ ընդունակութիւնն չլինի, պէտք է այլոց օգնութեան դիմել ։ Ի մի բան՝ միայն գիտնալը բաւական չէ, այլ պէտք է նաեւ տեղեկութիւններն բաղդատել կարենալ ։ Վերջապէս տեսականին հետ միկնեալ գործնականն ալ պէտք է ։ Ասկէ զատ՝ օգուտ քաղելու համար ընտրուած անասունները պէտք է սիրել ։ Արջառնոց համար ձի հասցնել ուզող անձը՝ անասնոց ժառանգութիւններն, հանգամանքներն, զուգաւորման համար էգը եւ արուն ընտրելու եղանակներն, զուգաւորման միջոցներն, եւ այլն, եւ այլն, գիտնալով հանդերձ՝ ձի հեծնելու փափաք ունենալու է ։ Նոյնպէս, ոչխարները սիրող մարդ մը՝ ընդհանրապէս ոչխար հասցնելու համար յատկացեալ տեղ մը. ձիերը սիրող մը՝ ընդհանրապէս ձի հասցնելու յատկացեալ խոտաւէտ վայր մը բնակելու է ։

Հ. Թագւորեան

××× Գեղեցիկ խօսքեր

Կրակը՝ ոսկւոյն փորձաքարն է, ոսկին՝ կնոջ, և կինը՝ առն ։

— Ջուրն և հիւրն՝ երեք օր վերջը գէշ կը հոտին ։

— Խնայողութիւնը՝ իւր բուն նշանակութեամբ՝ պէտք մ'է, և կամ ըստ Հէյքըլիի օրհնէնք, ինչպէս չքաւորութիւնը՝ անէծք ։ Խնայողութիւնն է որ յառաջ կը բերէ ժուժկալութիւն, և միտքն ու մարմինն ամէն տեսակ վտանգներէ զերծ կը կացուցանէ ։ Մեր երջանկութիւնը կը յօրինէ անակնկալ ձախողուածոց դէմ, կը պաշտպանէ զմեզ և ամէն բանի լաւագոյն գործածութիւնը կուսուցանէ մեզ ամէն ժամանակ և ամէն պարագայի մէջ ։ Հին առած մը կըսէ. «Ոտներդ անկողնոյդ համեմատութեամբ երկարէ ։» Պահուած մէկ դահեկանը երկու անգամ վաստկուած է ։

— Յարատեւել կարենալու համար, պէտք է յատակագծով աշխատիլ. ա՛ն է՝ աննպատակ բանի չաշխատիլ, այլ միշտ գլուխ հանելիք գաղափարն ունենալ ։ Մարդ մը՝ որ չարունակ կը մտածէ թէ երկու գործերէն ո՞րն յառաջ տանի, անշարժութեան կը դատապարտէ անձն ։ Դիւցազնական որոշումը կը պակսի իրեն, որ է յաջողութեան ալ բաղուկը ։

— Ցոյն է գերագոյն պարգև երկնից առ մարդկութիւն. Նա մի բարերար հրեշտակ է, որ երկրի վերայ կընկերանայ մարդկային ճակին քայլից՝ օրօրանէն ցգերեզման ։

— Կը կարծեմ որ կարող եմ ապահովապէս ըսել թէ՝ հարիւր մարդոց իննսունն իրենց ստացած դաստիարակութեամբ են ինչ որ են. բարի կամ չար, օգտակար կամ վնասակար՝ ընկերութեան ։ Աղէկ յառաջ կուգայ մեծագոյն տարբերութիւնն մարդոց մէջ ։ - Պղատոն ։

— Մտաց մէջ տարբերութիւնն արդիւնք է դաստիարակութեան ։

— Նախապաշարումը՝ խաւարի իշխանին կախարդութիւնն է, որով մտաց աչաց վերայ թանձր քօղ մը կը ձգէ, խափանելու համար ճշմարտութեան լուսոյ իրաց իսկական գոյնն տեսնելէ ։

— Փոքր է հոգին, եթէ երախտեաց յիշատակին պահելու տեղ չունի ։

— Ապերախտութիւնը՝ վատ սրտից նուաստութեանց յետնագոյնն է ։

— Երախտագէտ լե՛ր, աճա՛ մեծ ես քան երախտաւորն ։ Ներում խնդրէ և աճա վեհանձն կը լինիս քան ներողն ։

— Բաղումը՝ յաճախ խիստ պահանջողներ են իւրեանց իրաւանց, բայց ոչ երբէք վճարող պարտուց ։

— Բանի՛ յառաջադէմ և բարեկեցիկ կը լինէր մարդկութիւնն, եթէ երախտաւորաց չափ երախտագէտք գտնուէին ։

— Բարոյական կատարելութեան և երկնային երանութեան ակնկալեալ ոսկեղինիկ դարն ի վաղուց հասած կը լինէր, եթէ խօսք և գործք մարդոյն լինէին նոյն ։

— Ամենավնասակար թշնամիներն՝ կեղծաւոր բարեկամներն են ։

— Խրատն հակառակ կազդէ, եթէ ընկերացած չէ նմա գործնականն. ճշմարիտ առաքինութեան լռիկ տիպար մի միայն հազարաւոր հմտալից ճառերէ և յուզիչ քարոզներէ աւելի բարոյացուցիչ է և պերճախօս ։

— Երկիւղը՝ յաճախ կը բանտէ ի խաւարի հազուագիւտ հանճարներ ։

— Նա՛ որ չուզեր իւր թերութիւններն տեսնել, չկրնար լինիլ կատարեալ ։

— Սոկրատ ըսաւ իւր թշնամեաց համար թէ «Նոքա կրնան սպաննել զիս, բայց չեն կրնար ասուլ ինձ վնաս մը հասցնել ։»

— Այն ձայնն՝ որ բարկութեան ատեն ներսէն նախատանաց բառեր, հայհոյանք, յիշոցք, անէծք կը հայթայթէ մեզ, իբրև զէնք՝ ջախջախելու համար ընդդիմախօսն ընկերն, - սատանային ձայնն է ։

— Այն մտածութիւնք՝ որ միշտ կը շրջին մարդոց մտաց մէջ, իրենց շահը ընկերին վնասուն մէջ որոնելու համար, սատանային են խորհուրդք ։

— Այն զգացմունք՝ որ Սուրբ Գիրքը կարդալու ատեն յաճախ կը յանդգնին նոյն իսկ մտնելու բարեպաշտին և նմա ձանձրալի ընելու քաղցր և մեղրէն աւելի անոյշ խօսքը, սատանայի են ազդմունք ։

— Ուրախութիւնն՝ որ կը ղեղու մեր սիրտը հանդէպ նմանեաց աղետից և դժբաղդութեանց, սատանայի է ցնծութիւն ։

— Երբ ընկերութիւնն՝ մեր յանցանքն կը յանդիմանէ, մեր տգեղութիւններն մատնանիշ կընէ և կը յորդորէ զմեզ ընդդէմ նոցա կամ յուղղութիւն, ա՛յն ձայնն՝ որ ի ներքուստ կը ջատագովէ և կը հաւանեցնէ զմեզ մեր պախարակեալ և անգոսնելի բարուց և վարուց, - սատանային է ։

— Սատանային է ա՛յն համակրութիւնն՝ որ կունենամք մեր յառութեանց համար ։

— Սատանային է ա՛յն նախանձն՝ որ կը զգամք այլոց յաջողութեան և ի բարին զարգացման ատեն ։

— Բըքին կը թելադրէ ընտրել մասեան մը՝ արժանի իւրացուցման, ընթեռնուլ զայն կրկին կրկին, սիրել զայն կրկին կրկին և յառաջանալ ընդ այն՝ ինչպէս Աւստրալիոյ հուժկու հանքագործն ընդ մէջ ապառաժից ։

— Նախնիք կը պատուիրէին հայցել Աստուծոյ օգնութիւնը՝ բազկատարած և ոչ թէ խաչաձև ձեռներով ։ - Մեկնութիւն. - Ի զուր կը խնդրէ ոք երկնից օգնութիւնը՝ եթէ ինքն չաշխատիր իւր գործոց յաջողութեան համար. «Դու քեզ օգնէ՛, երկինք ալ քեզ պիտի օգնէ» կըսէ առակը ։ Չինական առած մը կը խրատէ երկրագործին որ իւր արտն հերկելէ, առօգելէ և նորա վնասակար խոտերը քաղելէ զկնի միայն հունձք խնդրէ յերկնից ։ Աթենացիք կըսէին, «Աստուած կը սիրէ օգնել նմա՝ որ կաշխատի» ։

— Աստուած պատուհաս կը ղրկէ չարերուն՝ զանոնք պատժելու համար, և երբեմն ալ կը հարուածէ արդարներն՝ զանոնք փորձելու համար ։

— Զբաղէ ա՛յն գործով, առ որ հակամիտութիւն ունիս ։

— Խօսքդ թո՛ղ նուիրական լինի քեզ համար ։

— Նիւթական և բարոյական շահերն ձեռք կը կարկառեն միմեանց ։

— Երջանիկ ընտանեաց ծոցէն դուրս կուգան ազնուացեալ սերունդներ ։ Մարդ՝ երջանիկ ընտանիքի մը մէջ ի սկզբան անդ կը ճանաչէ սիրոյ ամէն օրհնութիւնները. աստ կը սովրի յառաջագոյն՝ ապրիլ ուրիշի համար և նուիրել զայն այլում. աստ կը կրթուին և կը զօրանան ամէն բարեսէր միտումներն. աստ կը լինի սիրտն փափկազգաց և քաղցր, և ընտելանալով մարդկութեան համար պէտք եղած զգացմանց, զազիր եսասիրութիւնն իւր մէջ արմատաւորելէ յառաջ, ազնուասիրութեամբ կը տոգորի. աստ կը փայլի իւր հոգին մարդկային արժանապատուութեան և երանութեան համար, մինչդեռ թշուառ յարաբերութիւնք զինքն չեն աղարտած ։

— Բարեկամին վէրքը՝ թշնամւոյն համբոյրէն լաւ է ։

— Անխրատ մարդն՝ աշխարհի բեռ մ'է ։

— Խրատին արմատը դառն է, բայց պտուղը՝ շա՜տ քաղցր ։

— Շատ կիներ կան, որ շատ սիրուն պիտի ըլլային, եթէ կարենային մնալ իրենց սիրուն ըլլալը ։ - Թարգմ. Տ. Գ. Փափազեան

ՏԱՐԵՐՔ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ, Ազգային վարժարաններու մէջ գործածելու համար ։ Աշխատասիրեաց Բրոֆ. Ա. Պէշճեան, ուսուցիչ բնագիտութեան և տարրաբանութեան ։ Գին՝ 8 ղրշ ։ Կեդրոնատեղի՝ Պ. Պալենց գրատուն ։

—

Հրատարակուեցաւ ընդարձակ Գրացուցակ Պ. Պալենց գրատան ։ Միայն գրատան յաճախորդաց ձրի կը տրուի ։

—

Քերական Յունարէն լեզուի հայերէն բացատրութեամբ ։ Քիչ ժամանակէն Յունարէն լեզուն կարդալ և գրել կը սորվեցնէ ։ Գին 60 փարայ ։ Կեդրոնատեղի՝ Պ. Պալենց գրատուն ։

—

ՆԱԽԱՏԱՐԵՐՔ բնագիտական և բնապատմական գիտութեանց. - Տար. դասընթացք 8-9 տարեկան տղայոց համար. - Գրեց Ե. Թէքեան. - գին 5 ղրշ ։ - Կեդրոնատեղի Պ. Պալենց գրատուն ։

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ

ԲԱՌԱԳԻՐՔ

Հայերէն-Գաղղիերէն

Նոր տպագրութիւն (Երկրորդ)

Ուղղեալ եւ յաւելեալ

Աւելի քան 50000 բառ, ոճ եւ այլն

Բազմաշխատ հեղինակին սոյն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին եւ նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերն զատ, գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացուածներ հանդերձ իրենց Գաղղ. թարգմանութեամբն ։ Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք ։ Սոյն խնամեալ եւ յոյժ կարեւոր գործը ճշմարիտ առաջնորդ կրնայ ըլլալ ուսանողներու ի Գաղղիերէն լեզուի, ինչպէս նաեւ սոյն լեզուի ուսման պարապողներու առհասարակ ։

Գործոյն վերջը աւելցուած է Գաղղիերէն լեզուի անկանոն եւ պակասաւոր բայից պարզ ժամանակներու մէկ ցանկն հանդերձ պիտանի եւ կարեւոր ծանօթութեամբք, որք մեծապէս պիտի օգնեն ուսանողին ։

Էջ իբր 1000, ընտիր թղթի վրայ մաքուր եւ յստակ տպագրութեամբ եւ զօրաւոր կազմով, որք բառարանի մը համար գրեթէ նոյնքան գնահատելի են որքան պարունակութիւնը ։

Գին՝ զօրաւոր քաթօնէ կազմ 25, լաթակազմ 27, կիսակաշի 32 դահեկան ։

Կեդրոնատեղին է Յ. Մաթթէոսեան վաճառատունը, թիւ 27 Յենիհանէըլար եօգուշու Կ. Պոլիս ։ Կը գտնուի Պ. Պալենցի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա Մեծ փողոց Վայսի եւ Բայլի գրատուները եւ Ղալաթիա Մահմուտիյէ ճատտէսի թիւ 42, Ռօման եւ Ընկ. թղթավաճառանոցն ։

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, և ամէն ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար ։ Կը ջնջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը ։ Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ ցաւած կազեր, գլխի ցաւեր կվանէ, մարսողութիւնը կչափաւորէ, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիրքը կըզգենու ։

ONCUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիբիփիենչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կա՛մ բոլորովին կանցնին և կա՛մ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (ենկ) ըսուած հիւանդութեան ։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը, թիւ 7, կը ծախուի ։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլօուէ, ի Լոնտոն Օքսֆօրտ փողոց թիւ 533 ։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓԻՓԵՐՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս Ջիւմպիւլլիւ-խան Թ. 18-19